

אברהם רז: שעת־הקבלה של פרופ' ק. ג. זליגמן

אחרי הסיבוב נראתה סוף־סוף הגבעה כולה. אותה גבעה כמלפני שבוע. חורשת הארנים הירוקה המקיפה את הארמון; תרני־השידור המזדקרים כלפי שמיים; גם השמיים—אותו תכול צלול ממזרח, מעל לארמון, בשעה ששמש־הקיץ נוטה מערבה.

כשהתקרבתי נתגלו גם המכוניות. כבפעמים הקודמות, חונות לרגלי הארנים. שתי־שלש מכוניות שנוסעיהן באים אל גבעת־הארמון כדי לצפות על העיר הפרושה מנגד. סמוך לחורשה אף נשמע, כתמיד, משב הרוח. רוח־הערביים הקיצית הנישאת על גב הרכס, לעבר ים־המלח, ובעברה מאושת בארנים.

על הטיראסה הגובלת בחורשה נעצרתי ולא המשכתי. אמנם, ההליכה הארוכה, כדי קילומטר ויותר, פעלה על גופי פעולה קשה, אך לא בשל כך נעצרתי. אל הארמון המציץ ממעבה החורשה איני קרב. מיום שנמסר הארמון לאנשי האו"ם אין הם מניחים להיכנס. אף לא לחצר. ולהיטי בו רק ממרחק, מאחרי מוט־המחסום, לאחר כל מה ש... אינני קרב, וחסל.

נשארתי, אפוא, על אבני הטיראסה, האבנים לרגליהן שכבתי, והסתכלתי סביבי. אנשים עמדו ליד מכוניותיהם, צפו על העיר המתנשאת מתוך הגיאיות, ובקול רם החליפו רשמים.

אשה צעירה אחת, לבושה שמלה שחורה ועל כתפיה צעיף שחור, ניצבה מבודדת בריחוק־מה. במבט קודר הביטה סביבה. כשנתקלה במבטי הבחנתי מבעד לקדרות שבעיניה גם כמין תימהון מוזר. האשה השהתה עלי את מבטה. המבט המוזר הביאני במבוכה ואני הסבתי פני אל המדרון.

בהסיבי את מבטי הבחנתי לפתע כי השילדה נעלמה ממקומה. אימצתי מבטי, אך השילדה השחורה לא נראתה. מאחר שזכרתי היטב את המקום, ואי־אפשר היה שאטעה באיתורו, היה הדבר תמוה ביותר. רק לפני שבוע עוד נמצאה השילדה במקומה. ולמי תביא תועלת גרוטה מרוסקת שכזאת?

חרף המאמץ התחלתי לרדת במדרון, לעבר המקום, ועד ברכי שקעתי בצמחייה דש־נה. בעמדי כך, שקוע ומוקף בצומח, עלה בדעתי כי אפשר שהצמחים הוסיפו שם גובה, וכיסו את פני השילדה, פילסתי דרכי בתוך הסבך הצהבהב לעבר המקום, ולאחר צעדים־מספר השחירה מבעד לצהוב גרוט־הברזל המפויחת. היא נחה במקומה הקבוע, שקועה מתחת לצומח, ורק גלגל־ההגה המעוקם הזדקר מעלה. ההתפוררות נמשכה ביתר־שאת, וכבר פגעה במקומות נוספים. קרני־השמש הנמוכות והמלוכסנות ניחתו במקומות הפגועים ושיוו להם מראה בשר חרוך. מתחת לגלגל־ההגה המתפורר בלט כתתור הצופר. שלחתי ידי אל הכפתור, ובאצבעותי מיששתי את המתכת החלודה. פתאום לחצתי על פיקת הכפתור לחיצה חזקה, כואבת...

אוושת הרוח בארנים, שנסוגה ורחקה עם ירידתי במדרון, קרבה פתאום והרעישה באוני. אחר-כך, אט-אט, שבה ונסוגה בכיוון הארנים.

פרק ב

בעלותי לבסוף לעבר הטיראסה חנתה לרגלי הארנים מכונית אחת בלבד. זו היתה מכונית אחרת. כפי הנראה הגיעה ונתחלפה בקודמות בעת ששהיתי ליד הקומאנדקאר השרוף, ובלי שאחוש כלל.

ליד המכונית עמדו איש ואשה וצפו לעבר העיר. ביניהם עמד ילד קטן שהגיש מישמש גדול וצהוב אל פיו.

האשה הלבושה בשחור עמדה במקומה הקודם. הואיל וכל המכוניות הקודמות הסתלקו, עלה בדעתי כי באה לכאן ברגל, כמוני. היא הוסיפה להביט בי כמקודם, אך במבטה ניכרה עתה מין מתיחות סמויה שלא יכולתי לעמוד על פשרה. משבר הרוח הקל הרעיד את שולי שמלתה השחורה. בלי לגרוע עיניה ממני העבירה את ארנקה מיד אל יד, ובוו שנתפנתה הידקה את שולי שמלתה. ציפוני האצבעות המהדקות היו משוחות אדום, ועל אחת האצבעות ראיתי טבעת מוזהבת. אף שלא רציתי, כיונתי מבטי לעברה. בעצבנות-מה הנידה את אצבעותיה על-פני האריג השחור, וכמקום—בלי גרוע ממני את מבטה.

מאחור, מכיוון העיר העתיקה, עלו ובאו הדי צילצולים רחוקים. בחטף הפנתה האשה את ראשה לשם, כנבהלת מאיזו קריאה פתאומית. הפניתי אף אני את ראשי, וראיתי את גלגל-השמש האדום צף כדי נגיעה על-פני ירושלים. בצבע אדום-סגלגל שטפו הנגוהות את הגגות, הצריחים והכיפות, ומוססום למלוא רוחב העיר לתמיסת נחושת עמומה.

כשהחזרתי מבטי נתקלתי שוב במבטה של האשה. היא הביטה בי ובירושלים חלי-פות, ובפניה העמיקה הקדרות. אחר ביקשה כמדומה לפנות וללכת, אך משהו בלתי-מובן עצרה במקומה.

הילד ליד המכונית השליך את שארית המישמש, כפי שהסתבר מן הגערות שגערה בו אמו. אחר העירה למבוגר, כנראה ראש-המשפחה, כי השעה מאוחרת ועליה עוד להשלים איזו קנייה הכרחית לארוחת-הערב בטרם תיסגרנה החנויות.

לשמע הערתה זכרתי את ק. ג. זליגמן. הצצתי בשעוני ונוכחתי כי למועד הפגישה עמו נותרו עוד כשעה וארבעים דקות. הואיל והיה עלי להגיע ברגל עד סמוך לתח-נת-הרכבת, מרחק קילומטר ויותר, ומשם בשני אוטובוסים עד לביתו של הפרופ-סור, בצדה השני של העיר, הכרח היה לצאת מיד.

ירדתי, אפוא, מן הטיראסה, ופניתי לכביש. בפנותי החזרתי ראשי לאחור וראיתי את האשה עוקרת ממקומה על הטיראסה ויורדת אף היא. במהירות הסבתי ראשי, כאילו לא ראיתייה, והמשכתי בהליכה. כל כמה שהשתוקקתי להפוך את ראשי, הבלגתי ולא הפכתי.

כעבור זמן-מה, אולי חמש דקות ואולי יותר, נשמע בסמוך רחש מכונית יורדת.

המכוננית היורדת לאטה נעצרה לידי, וראש הנהג, אבי הילד, הופיע בחלון. במעלה יד הזמינני להיכנס. אך בטרם אניח כפי על ידיה הדלת החטפתי מבט לאחור וראיתי את האשה פוסעת ממרחק.

"העירה", אמר הנהג. "אפשר אפילו עד רוממה".

"עד רוממה?" פלטתי מופתע, ודמותו של פרופ' זליגמן המתגורר בבית-הכרם, בקרבת רוממה, הבליחה בזכרוני.

"עד רוממה", חזר הנהג למראה היסוסי. "נו?"

"לא לא", אמרתי נבוך. "אני רק לכאן, תודה, כאן קרוב".

ראשו של הנהג נעלם והמכוננית הוסיפה לרדת במורד.

אחר עלה בדעתי כי אם נעצרה המכוננית לידי, קרוב לוודאי שנעצרה גם לידה. מאחר שלא הסתכלתי לאחור בעבור המכוננית על פניה, נשארה מחשבה זו בגדר אפשרות מטרידה בלבד.

המשכתי בהליכתי, וחרף המאמץ שבדבר השתדלתי לשוות לפסיעותי מעין קלילת מדודה. כאילו אין האשה מאחור נוגעת לי כלל.

כעבור זמן-מה, כשעלה לפתע בדעתי כי על אף הליכתי האטית אין האשה עוברת על פני, לא יכולתי להתאפק והחטפתי מבט נוסף. המרחק בינינו נשאר כשהיה.

החשתי צעדי, אך כעבור מרחק קטן בלבד נאלץ הייתי לשוב ולהאט.

אמרתי לעצמי שבין-כה-וכה לא אוכל להתחרות עם אדם בריא, ובמיוחד לאחר יום שכזה, וכמתוך ליגלוג מר האטתי האטה נוספת.

עד לתחנת-האוטובוס הקרובה ביותר עוד היתה לפני כיברת-דרך. אך חשבוני הראה כי אם לא אתעכב בדרך עיכובים מיותרים אספיק עוד לחטוף במרכז העיר איזו מנת פלאפל משיביעה, ואף להגיע לבית הפרופיסור בלי איחור. לפנות-בוקר עומד הפרופיסור להמריא להולנד, כנראה בענייני עבודתו המחקרית, ואם ניאות לקבלני בערב שכזה, בעצם ההכנות האחרונות, עלי לדייק ביותר ולחסוך ממנו כל טירדה מיותרת. אילו ידעתי, כמובן, על נסיעתו לא הייתי דוחה את ענייני עד לערב האחרון. בשלוש-חמשים אחר-הצהריים הגעתי באוטובוס לירושלים, וכעבור חמש-עשרה דקות כבר הייתי בבנין הפקולטה. היה בדעתי לשוחח עמו בענין העבודה הסמינריונית הדחוויה, לקבל את הנחיותיו, ולשוב מיד לביתי. אך הפתק על דלת חדרו שיבש את תכניתי.

בטלפון, לאחר שהסברתי בקצרה את ענייני, שאלני הפרופסור מדוע אני פונה ברגע האחרון.

השבתי שלא ידעתי כלל על נסיעתו.

"אדוני צריך היה לעקוב בלוח-המודעות", אמר, "מחובתו של הסטודנט הנכבד לעקוב בוקר-בוקר".

על כך השבתי כי אני יושב בירושלים, וסמינריונית זו היא חוב הדחוי זה למעלה משנה, שעלי לסלקו כדי שאוכל סוף-סוף לקבל את התעודה. ק. ג. התרתח וצעק לתוך השפופרת מניין זה מוצא הסטודנט הנכבד את החוצפה הנעלה להזניח הזנחה

בת למעלה משנה ועוד לתבוע אחר־כך ממורו שיקדיש לו משעותיו הפרטיות הנדירות. דומה כאילו עמד לטרוק את השפופרת. אך בטרם יטרוק הספקתי להשיב כי לא התכוונתי להזניח אלא שהיתה בינתיים מלחמה, ותוצאותיה הרחיקו אותי לחדשים ארוכים לא רק מן הסמינריונית אלא גם מאשתי ומבני.

אפרפסת הטלפון חדלה מרעום, ועל אף השהות הארוכה שניתנה לי לא היה ביכלי־תי לקבוע בבירור אם הרחשושים הרוחשים בתוכה מקורם במכשיר או שמא היו אלו נשימותיו הכבדות של ק. ג. רק את יללתו המרוחקת של קמינר, כלבו של ק. ג., זיהיתי בבירור.

„ובכל־זאת“, נשמע לבסוף קולו המתאפק של הפרופסור, „האם אדוני לא היה יכול לפנות אלי, נניח, לפני שבועיים? או אפילו שבוע?“

על שאלה זו לא יכולתי להשיב, ולכן שתקתי. לא יכולתי להשיב משום שבדיוק לפני שבוע, הוא יום־הקבלה, עליתי לירושלים כדי לשוחח עמו בענין הסמינריונית, ובסופו של דבר לא הגעתי כלל לקרית־האוניברסיטה.

פ ר ק ג

ממרחק, במקומות הנמוכים, כבר הסתמנה אפלולית כהה, ואפשר היה ללוותה בעין בטפסה מן הגיאות ובהזדחלה במעלה הגבעות.

כשהגעתי סוף־סוף לדרך־בית־לחם כבר דחקה האפלולית את שארית האור, עבתה, ושלטה בכל. פנסי־חשמל נדלקו מעברים, ועיגוליהם הבהירים הבליטוה הבלטת־יתר. מכוניות עברו בכביש, ופנסייהן הדולקים ביתרו את החשיכה ברצועות־אור מאוונות.

ישבתי על ספסל־התחנה הנמוך, ופעולת הפפיפה עוררה כאב. ביקשתי לפתוח את ריתמת הגב הלוחצת ולרפות מעט את החגורות, אך המחשבה על האשה המזורה הנמצאת בסמוך מנעה זאת ממני. הסתכלתי סביבי וחפשתיה. מאחר שלא ראיתיה, הסקתי כי פנתה בכיוון אחר. מסקנה זו הביאה עמה קלה. בתוך כך הגיע האוטור־בוס ונעצר לידי.

מססימתי את ענין התשלום והכרטיס, ראיתיה עולה לתוך האוטובוס המואר. אפשר ששחור שמלתה נמוג בשחור החשיכה, ולכן לא ראיתיה.

התרחקתי ממושב הנהג, וחרף אי־הנוחות שבדבר ישבתי במושב האחורי. בלי דברים, כמדומה, או בקול שלא שמעתי, סיימה היא את ענין התשלום ונעה פנימה. האוטובוס היה ריק־למחצה, ואף־על־פי־כן עברה לכל ארכו וישבה לצדי.

נופה הסמוך הדיף ריח כבד. הריח היה כתערובת בושם מועשר, ירקות בשלים בשלות־יתר, ותבלי־בישול מזרחיים, כאותם בליל־ריח הממלאים רחובות מזרחיים. בהיחבא ליכסנתי מבטי, והיבחנתי בציפרניה האדומות המורטות בעצבנות את עור הארנק שעל ברכיה. בעור הארנק הצהוב היו חרותים עצי־תמר. היא הבחינה במבטי המלוכסן אל ברכיה, ואני הפכתי מבטי אל החלון.

האוטובוס הגביר את מהירותו, והרוח הנושבת מן החלון הפיגה את ריחה הכבד.

ברחבת תחנת הרכבת ציפה קהל רב לאוטובוס. מחמת החשיכה מן הנמנע היה להבחין באנשים, אך קול ההמולה הבא מכיוון הדלת הנפתחת העיד על הצפיפות הרבה שבחוף. מיד החלו דמויות צצות בפתח. נדחפות פנימה, דוחקות זו בזו. רבים מן הנכנסים נשאו מזוודות ושאר חפצים ונראו כבאים ממרחק. עתהיזה הגיעו כנראה ברכבת העולה מן השפלה, והם ממהרים לארוחת הערב הממתינה להם בבתיהם ובקרב משפחותיהם.

תוך מהומה רבה התמלא האוטובוס. הדוחק גבר, ובחלל הדחוס נישאו בכי ילדים וגערות מבוגרים. שאון הנוסעים התערבב בשאון האוטובוס העוקר ממקומו, והפך בליל רעשני וכבד.

פעוט בעל פנים חזורים ופיאות מסתלסלות נאחו בשמלתה השחורה של האשה שלצדי, ומילמל מילמול שדמה לתחינה. האשה לא זעה.

הפעוט המשיך במילמולו, ובידיו הקטנות ניענע את רגלה.

האשה שלצדי הביטה בפעוט בפנים חתומים ונשארה קפואה כשהיתה.

אשה בשמלה ארוכת־שרוולים ובמטפחת עבה לראשה, כנראה אמו של הפעוט, פנתה אל האשה שלצדי, אמרה שבגה עייף מן הדרך הארוכה, וביקשה שתרימהו אל ברכיה.

האשה שלצדי לא הנידה עפעף.

האם רטנה במרירות, ובעברה מעברית לאידיש השמיעה תלונה קולנית באזני העומדים מסביבה, כאילו ביקשה את עזרתם. כאשר הבחינה לפתע שהיא נושאת תלונתה אל זוג צעירים החבוקים בחזקה, השתתקה באמצע המשפט והפכה ראשה. בנייהווג הצעירים לא אמרו דבר, ובלי לחדול מחיבוקם הביטו זה בזו וחייכו.

"הביוינדר?" פלטה לפתע האשה שלצדי בקול נמוך.

הפניתי מבטי לעברה וראיתיה מביטה בי. בגלל אור החשמל העכור שבאוטובוס נחבאו עיניה בצל, והדבר הבליט את הקדרות שבפניה.

"Have you been there?" חזרה האשה בקול שואל.

הבינותי כי אלי היא פונה. דיבורה האנגלי בא כהפתעה.

"Where?" שאלתי.

"There", אמרה.

"איפה שם?" חזרתי ושאלתי באנגלית.

"שם", המשיכה באנגלית, "בגבעה".

"לא עכשיו, אני מתכוונת", אמרה למראה תמיהתי. "או".

"או? מתי או?" שאלתי.

"או", אמרה האשה, ולאחר שהותמה נקבה בשקט רב, כמעט בלחש. בתאריך החמישה ביוני.

מאחר שלא השבתי, הישירה מבטה, ובשתיקה הביטה נכחה.

האוטובוס הגביר שאונו, ובמאמץ רב טיפס במעלה רחוב דוד המלך המוליך אל

מרכז העיר.

"בית של דוד, בית של דוד", נשמעה צהלת ילד מתוך האוטובוס. הכל הסבו מבטיהם והתבוננו בדומיה במגדל־דוד המואר. מבעד לחלון האוטובוס הנע נראה צריח המגדל כארובת אניה מוארת השטה בשחור הלילה.

ב"קינג־דייז" החל האוטובוס להתרוקן. בממילא כבר היה ריק כדי למעלה ממחציתו. אך מאחר שבצומת־ממילא נקלענו לפקק־תנועה, ונוסף לכך היתה השתייה הממושכת בתחנת־הרכבת, החל זמני דוחק, ובמעלה התלול של שלמה־המלך הצצתי תכופות בשעוני. לבסוף פנה האוטובוס לרחוב יפו, ובטרם ייעצר בתחנה כבר קמתי על רגלי.

"Have you been there?", חזרה ושאלה בחסמה בפני את דרך היציאה. היא הביטה בי מלמטה למעלה ובפניה הבעת־תחינה.

"Yes", אמרתי, ופילסתי דרכי החוצה. "סליחה, אני ממחר".

בהציבי רגלי על המדרכה ראיתי ממרחק את האוטובוס המוליך לבית־הכרם חונה בתחנתו. החשתי הילוכי, אך בעודי באמצע הדרך נדלק האור המהבהב והאוטובוס החל לנסוע ולהתרחק.

לאחר המתנה קצרת־רוח הגיע אוטובוס נוסף. הנוסעים המעטים ירדו מן הפתח האמצעי, ואני עליתי מן האחורי. מאחר שהיתה זו תחנת־המוצא והאוטובוס הקודם עתה זה יצא, השתהה הכרטיסן בסגירת הדלתות ובמתן האות לנסיעה. במבט מרוכז ובתנועות שהיוות עסק בכרטיסים שלפניו, כמו שיחק להנאתו באיזה משחק של קלפים.

בשבתי כך, מתוח וחסר־סבלנות נוכח הדלתות הפתוחות והכרטיסן המשתהה, גברה תשוקתי להימצא כבר בדרך הביתה. אם הכל יסתדר על הצד היותר טוב, ושהותי אצל הפרופיסור לא תאריך, עוד אספיק לתפוס את ה"ישיר"—כך אמרתי לעצמי—ולכל המאוחר באחת־עשרה כבר אתפרקד בבית, במרפסת, משוחרר מריתמת הגב. אמנם, הבטחתי לערן שעד לארוחתו האחרונה, בשבע בקירוב, כבר אהיה בבית, אך ארנה תסיק בוודאי כי גם הפעם חל עיכוב, כפי שכבר קרני בשבוע שעבר, ותשכיב את ערן בלי להמתין לשובי. מכל־מקום, השעה אחת־עשרה בלילה אינה כארבע לפנות־בוקר, וקרוב־לוודאי שהפעם לא תהיה ארנה דאוגה.

כשהגעתי אז הביתה, סמוך לארבע, הבחנתי בחדר־המדרגות האפלולי בדמות חסרת־תנועה המחזיקה מעין חבילה בורועותיה. עטויה בחלוק־בית ניצבה שם ארנה ללא נוע, ובחיקה, לבוש פיג'אמה ומכונס בשמיכה דקה, גופו הזעיר של ערן.

לרגע ניצבנו דוממים זה כנגד זה, ורק נשימתו הקצובה של הילד עלתה בינינו. "אני מצטער", אמרתי. "קרתה לי תקלה. דאגת?"

ארנה לא השיבה.

אחר שלהתי ידי ומשכתי את הילד אל חיקי. ארנה, שהשתחררה ממשאה, נסמכה בגבה אל הקיר כבעייפות פתאומית וקשה. החילותי לעלות במדרגות ושמעתייה עולה מאחרי. משכנסתי לתוך המטבח המואר ראיתי שעניניו של ערן פקוחות והוא מביט בי כנדהם, ובלי למצמץ כלל כנגד האור.

"לא היית צריכה להעיר את הילד", אמרתי אחר־כך, כאשר שכבנו במיטה ואני הבחנתי לאור השחר בעיניה של ארנה הפקוחות כנגד התקרה.

"לא הערתי אותך", אמרה ארנה כנגד התקרה. "רק לקחתי אותך בידי, אחרי שלש, כשעוד לא היית. הוא לא התעורר כשהרמתי אותך".

השתיקה חזרה, ולאחר שהות־מה שאלה ארנה מה סידרתי אצל פרופיסור זליגמן. השבתי שלא סודר דבר.

"למה הוא עושה לך קשיים?" שאלה ארנה.

אני שתקתי, ואילו ארנה הוסיפה ואמרה כי תחת שיסייעו לי בהשגת התעודה הנחוצה כל־כך, נוהגים בי כאילו בייליתי את השנה האחרונה בחוף מיאמי.

"לא ראיתי את זליגמן", אמרתי.

"לא ראית?" נדהמה. "איך זה? והרי אליו נסעת!"

"כן, אלי, אבל..." וכאן סיפרתי כי הגעתי לירושלים כשעה וחצי לפני שעת הקבלה, ובלי שהתכוונתי לכך כלל, רק בגלל ריוח הזמן, נמצאתי פתאום על הגבעה.

"פגשת שם מישהו?" שאלה.

"כן", אמרתי.

"מישהו שהיה אתך שם?" שאלה ארנה לאחר שהות.

מאחר שלא השבתי, הסבה את פניה לעברי. אחר הסמיכה גופה אל גופי, ובשתיקה הניחה את ידה על זרועי.

"מתי זליגמן מקבל שוב?" שאלה.

"כעבור שבוע", אמרתי, "בשעה הקבועה".

"ולא תוכל לכוון ולהגיע לירושלים בדיוק לאותה שעה?" שאלה.

"כן", אמרתי. "אשתדל".

המחשבה שעל אף השתדלותי המיוחדת הייתי אף היום על הגבעה היתה משעשעת במידת־מה, ועם זאת בלתי־נעימה. בדומה לחזרה בלתי־רצונית על איזה הרגל לקוי.

כנראה תפסה מחשבה זו את דעתי תפיסה מלאה, ולכן לא חשתי באשה העומדת לצדי, אף לא בריח הכבד. כאשר נפגשו מבטינו רכנה לעבר המושב, ישבה לצדי, ותיכף־ומיד ביקשה שאספר את כל הידוע לי.

"about?" שאלתי.

"הגבעה". אמרה.

"אין לי מה לספר", אמרתי.

היא נחנה בי מבט נוקב ואני הפניתי ראשי.

מושבי האוטובוס כבר היו תפוסים בחלקם. הנוסעים ישבו להם במקומותיהם, ובש־תיקה המתינו לנסיעה. הכרטיסן, שקודם עסק בכרטיסים, היה שקוע עתה במיון מטבעות־הכסף, ורק קול צילצולן המתכתי נשמע בחלל האוטובוס. כעבור רגע נשמע צילצול חזק יותר, ומיד, כנענה לו, פרץ שאון ההתנעה והאוטובוס יצא לדרכו.

"למה אתה שותק?" אמרה האשה. "Tell me!"

חזרתי ואמרתי שאין לי מה לספר.
 "לך יש!" אמרה בתקיפות מפתיעה.
 "מניין לך?" שאלתי.
 על כך השיבה כי הבחינה בזאת בגבעה.
 "מה כבר יתנו הסיפורים האלה?" אמרתי.
 "לי את בעלי", אמרה.
 "את בעלך?" שאלתי מופתע, אף כי בתוך שאר ההשערות שיערתי דבר-מה מעין זה.
 על כך השיבה כי בעלה נפל בהגנה על גבעת הארמון.
 "מי היה בעלך?" שאלתי.
 "לא היכרת אותו", אמרה.
 אמרתי כי לא רבים לחמו בגבעת-הארמון, ואני הכרתי את כולם.
 "לא אותו", אמרה.
 "מה שמו?" שאלתי.
 היא השיבה כי שמו נימר דאוד אל-הווארי, או אל-מווארי.

פ ר ק ד

כפי הנראה, בגלל ההפתעה הפתאומית לא קלטתי בבירור את שם-המשפחה. מכל-מקום, למרות ההפתעה המביכה, זכורים לי היטב שקעי עיניה המוצלים ולסתותיה המתהדקות. אחר השתקפו בלסתותיה ריצודי אור, ובהפנותי מבטי אל מקורו ראיתי את כיכר-ציון.
 זרמי אור מרצד, מהבהב, שופע, מילאו את הכיכר בערבוביה. נדמה היה כי ממורד בן-יהודה נשפכים האורות אל הכיכר כמפל הנשפך אל אגם. מחמת התנועה הרבה בקטע זה נע האוטובוס לאטו. מצדה השני של הכיכר, מעבר למכוניות המצופפות היורדות מרחוב יפו, נראה קהל רב על רקע שלטי-הפרסומת המרצדים של קולנוע "ציון". על רקע חלונות-הראויה הבהקים של "המשביר", מיכלי הפטל והלימון דמויי-האגס בקיוסק, בפינת רחוב יפו, ולאורך הרחוב—השרשרת הססגונית והנעה לאטה של חלונות-הראויה המוארים. בצומת המלך ג'ורג'—שטראוס—יפו, לפני הרמזורים, נעצר האוטובוס, ומשני העברים פרץ למעבר-החציה קהל זורם ומתערבב.
 אשה כפופה אחת, בשמלה בלתי-מותאמת, מטפחת לראשה ובידיה סלי נצרים עמו-סים, התחבטה בתוך הערבוביה. בשאתה את סליה הגדולים ממדרכת שטראוס למד-רכת המלך-ג'ורג' תולה היתה מבט מבוהל לעבר המכוניות הממתנינות, ולא חדלה מלקרוא "אוטובוס חכי", "אוטובוס חכי".
 מחמת פניותיה התכופות לעבר המכוניות נתקלה באיש נמוך-קומה שנשא פחי סיד. בפחים שבידיו, ככובע-הברט הממועך והמוכתם, ובבגדי-העבודה המוכתמים אף הם, נראה כסייד. בתוך ההיתקלות נפל מאחד הסלים איזה פרי אדום, שזיף כמדומה,

והחל מתגלגל במורד הרחוב. האשה הכפופה והעמוסה הביטה בעקבות השזיף המתגלגל וקראה אחריו קריאות נרגשות. הסייד נעצר, הביט בשזיף המתרחק, הניד בראשו כלפי האשה הקוראת אל השזיף, ואחר המשיך נבוך בדרכו לעבר המדרכה המזרחית. באמצע דרכו התחלפו אורות הרמזור, האוטובוס הגביר שאונו, והסייד המבוהל החל לרוץ ולטלטל את פחיו כשהוא קורא קריאות־בהלה בערבית ומשייר תחתיו נטפי סיד לבנים. הפניתי מבטי אחריו, ובתוך כך הבחנתי כי האשה שלצדי מסתכלת אף היא. אט־אט, תוך כדי נסיעה, סובבה את ראשה לאחור והביטה אחרי הסייד עד שנעלם במרחק. לבסוף, כשהחזירה פניה ונתקלה במבטי, ראיתי בקצה פיה מעין מרירות סמויה.

“כבר לילה”, אמרתי. “go home”.

לשמע דברי הפכה המרירות הסמויה שבקצה פיה הבעה של סרבנות קשה ונועזת. השינוי החריף והלא־צפוי בפניה הדהימני. בהיבטי בפנים הנועזים עלה לפתע במחשבתי כי מסוגלת היא להמשיך כך בעקבותי עד לביתו של פרופיסור זליגמן. עד לדלת הכניסה עלולה היא לגשת, ועם פתיחתה אף להיחזק בעקבותי פנימה, לתוך הבית, כאילו באה עמדי. פרופיסור זליגמן ודאי יתמה תמיהה רבה למראה האורחת הלא־קרואה, ולמרבה בזיוני לא אוכל לתרץ את הדבר. אם אתנצל ואומר כי זה קרוב לשעתיים רודפת אחרי ערביה זרה ואלמונית זו על־פני כל העיר, ודאי ייראה הדבר תמוה ביותר. ולעומת זאת, אם אשקר ואומר כי אשה זו היא ידידה שנתלוותה אלי, אהיה נאלץ להציגה לפני ק.ג., למסור עליה פרטי־זיהוי שונים, ובסופו של דבר רק אוסיף סיבוך נוסף על הסיבוך שהסתבכתי בסמינריונית. המחשבה על הזיון המצפה לי הציקה ביותר, אך מיד ניחמתי את עצמי לאמור כי בסיוען של חורשות בית־הכרם ושאר פינותיה הנסתרות אוכל לחמוק מן האשה על־נקלה. בתוך כך זכרתי את הסיפור הישן הרווח בין הסטודנטים על “טיולי־ההפרשה” הלייליים שעורך ק.ג. לקמינר בחוצות בית־הכרם. תמונה שכוחה ומגוחכת זו איבדה לפתע מגיחוכה ופעלה עלי פעולה מדאיגה. דאגה זו הסיחה, כפי הנראה, את דעתי מן הדרך, עד כי לא שמתי לבי שהאוטובוס הגיע לרחבת מחנה־יהודה ונעצר בתחנה.

הרחבה השרויה באור קלוש כבר עמדה בשיממון ערב. אך בשוליה, בפתחי חנויות אחדות, עדיין ניפרה תכונת השעות הקודמות. מעברה השני של הרחבה נראו רחובות צרים וכהים הנבלעים אי־שם בתוך השכונה. ברגע שכבר עמד הכרטיסן לסגור את הדלתות, קמתי פתאום ובכוח משכתי במצילה.

מחמת התקיפות קצרת־הרוח שבה נהגתי קפצה האשה על רגליה והניחה לי לעבור ברווחה. בלי להודות לה על אדיבותה, ובלי לכבד אותה אף במבט, חתרתי במרפקי הלאה, אל הפתח, ובחיפזון רב ירדתי במדרגות, עקפתי את האוטובוס המגביר שאונו, וחציתי את הרחבה אל מבוא הסימטה הקרובה. היה בדעתי להמתין כך עד לבוא האוטובוס הבא, ולהמשיך בו בדרכי לבית־הכרם. מאחר שנותרו לי עוד כחמש־עשרה דקות בלבד עד לפגישה עם הפרופיסור, אמרתי לעצמי שאם יגיע האוטובוס הבא

בתוך דקות ספורות לא יעלה איחורי על חמש עד שבע דקות. מחיר משתלם ביותר תמורת סילוקה של האשה. שתגיע באוטובוס לאשר תגיע. לקרית-יובל, לעזאזל! מתוך רחוב יפו הופיעו אורותיו של האוטובוס הבא. הוא קרב במהירות רבה ואני רצתי אל התחנה כדי להשיגו שם. צריחת בלמים חדה עלתה מאחרי בעת הריצה ולאחריה קול נהג זועם, שהיפנה ודאי לעברי. למרות הצמרמורת שעברתני בהישמע הצריחה החדה, לא הפניתי ראשי והמשכתי בריצתי אל האוטובוס.

"זה לרוממה", אמר הנהג והחזיר לי את כספי, "לא מגיע לבית-הכרם".

"לא מגיע?" פלטתי מתנשם.

"לא!"

"לא?" חזרתי ופלטתי.

"יש מספר למעלה, לא?" נתן בי הנהג מבט נוקב. "עובר את הכביש כמו משוגע, וגם לא מסתכל במספרים".

ברדתי אל המדרכה חשתי בכאב התוקף ביתר-שאת. ביקשתי להישען על עמוד התחנה, וראיתי ניצבת לידו.

פ ר ק ה

אילו פתחה היא בדברים כלשהם, במלה, אפשר שלא הייתי שולט בעצמי ואף חובט הייתי בפניה. אך היא ניצבה במקומה בשתיקה גמורה, מזוגה כמעט בתוך האפלולית, ורק פנסי המכוניות העוברות האירו מדי-פעם את פיה הקפוץ והמופנה לעברי.

"go home, go home", רטנתי.

"איפה בעלי?" שאלה.

"בעלך? אינך יודעת איפה בעלך?"

באור מכונית עוברת נראתה הבעת השנאה בפניה כה ניקבת עד כי החשש שמא תלך אחרי עד לביתו של זליגמן הפך פתאום ודאות ברורה ומפחידה.

פניתי לסימטה הסמוכה המוליכה לתוך מחנה-יהודה. כעבור צעדים אחדים נראתה פתאום הפנייה לתוך הסימטה הצרה והשוממה משונה וחסרת-פשר. אך מיד אמרתי בלבי כי דווקא במבוך סמטות זה ייקל עלי לחמוק מן האשה, וכך להגיע באיחור קל בלבד לביתו של הפרופיסור.

בדמויני ראיתי את הפרופיסור ק. ג. זליגמן יושב וממתין לי בחדר אפלולי, כבד ספרים ווילאות, כשקמינר מצונף לרגליו וראשו על נעלי בעליו. כפעם-בפעם מסיר הפרופיסור את משקפיו, מביט בשעון-הקיר הגדול המתקתק בקול, רוטן ריטון רע, וקמינר זוקף אזניו ונוהם לעבר הדלת. תמונה מציקה זו הביאתני לידי מחשבה כי מוטב שאצלצל אל הפרופיסור, ואודיעו, אגב התנצלות מתאימה, כי עקב תקלה בלתי-צפויה אאחר קימעה.

פניתי בכיוון השוק לתור אחר מכשיר טלפון. בתוך כך חזרתי ונתקלתי בה.

היא שאלה היכן קבור בעלה.

"מניין לי לדעת", אמרתי, ועברתי על פניה לצבר השוק. באור הפנסים העכור נראה שוק מחנה־יהודה בשעה מאוחרת זו כמקום אשפתות מבחיל.

דוכני־המימכר היו מרוקנים וחשופי־תחתית, והשרידים הנגועים והפגועים רק הבליטו את המראה העגום. מתחת לפיגומי־העץ המחוספסים, שם על רצפת־האבן המלוכלכת, מתגוללים היו שיירי פירות רמוסים, שקרביהם רוטשו, מיציהם שופכו, ונצוצות עוף נשורות דבקו במריחת הליח הדביקה. ריח כבד עמד בחלל, כתערובת תסיסה וריקבון, חמיצות דלעת בצחנת בשר מתמקמק, עבשי גבינה בסרחון של בצלים, פגרי עופות ודגים באושים. בעלי הדוכנים היו רובצים מאחור על ארגזיהם, מתנשמים בכבודות, מוחים צווארם, וכמרוב עייפות רק תלו בי עין אדישה לשאלתי על הטלפון הקרוב ביותר. אחר היו מנידים באצבע מטונפת כמורים ללכת הלאה.

בהגיעי לדוכן אבטיחים זכרתי את ההבטחה שהבטחתי לערן. בארוחת־הצהריים, טרם צאתי לירושלים, ביקש ערן אבטיח. הילד אוהב מאד אבטיח, ובשינוי הקטנות והמעטות הוא מכרסם בזריזות בפלחים הבשרניים והאדומים. מאחר שמבוקשו לא נמצא בבית, הבטחתי להביא עמי אבטיח בשובי. ארנה התערבה ואמרה בקול שקט שלא אעז לסחוב אבטיח כבד.

על דוכן־המימכר שרדו ארבעה אבטיחים בלבד. גמרתי בלבי לקנות אחד, ולהסתיר באיזה מקום בחוץ לפני כניסתי אל הפרופיסור. בעל הדוכן רבץ על ארגו והניח לי למשש באבטיחים כרצוני.

אבטיח אחד היה מבוקע ומדיף ריח רע. אחר היה רך יתר על המידה. בשנים האחרון נים נמצאו סימני ריקבון מתקדמים.

"מה לעשות, זה הסוף", אמר המוכר. "תבוא מחר, יהיה אחרים". טרם לכתי שאלתי על הטלפון.

המוכר ציין לפני מסעדה של אחד עובדיה, הנמצאת במורד הרחוב הסמוך. בפנותי מן הדוכן הבהנתי בשמלתה השחורה הנעה בין טורי הדוכנים. היא הסירה את הצעיף מכתפיה, אולי בשל מבטי המזכרים ואולי מטעם אחר, ועטתה בו את ראשה כבמטפחת.

כנראה בגלל הכאב המעיק, ולא־פחות מזה בגלל המדרון, נתארכה ביותר הדרך לאותה מסעדה, ונדמה היה כי אין סוף להליכה. בהמשך, כאשר גבר שיפוע המדרון עוד יותר וכמו דחף את הרגליים מטה, היה הסבל הכרוך בבלימה כמעט ללא נשוא. משום כך, בעברי מתחת לחלונות של בנין גדול המוארים באור גדול, וכאשר שמעתי את ההמולה הבוקעת מתוכם, פניתי שמה.

כפניסה עצרני אדם כבד־גוף, בוקן עבה ובכיפה שחורה לראשו. הוא שאלני לרצוני, והשבתי שאני מחפש טלפון.

כבד־הגוף מדד אותי מדידה נוקבת, העביר מבטו מראשי אל בגדי, מבגדי אל ראשי, ואמר: "עכשיו אין טלפון".

אמרתי כי הדבר חשוב ודחוף ביותר.

"כאן תיכף תלפון", אמר. "בעובדיה, המסעדה".

אמרתי כי אין בכוחי להגיע עד עובדיה.

כבד־הגוף מדוני מדידה נוספת וממושכת. אחר הניח לי להיכנס, בהצביעו לעבר המדרגות ובקראו אחרי "למה אין בן־אדם כובע", "למה אין בן־אדם כובע". מספר ילדים מסולסלי־פיאות, הבושי־כיפות, בחליפות מכופתרות היטב, קפצו במדרגות כנתונים באיזה משחק. בראותם אותי עמדו במקומם ונתנו בי מבט תמה. שאלתי היכן הטלפון.

הם הוסיפו להביט בי בהבעתם הקודמת, ולא הוציאו הגה.

עליתי עוד במדרגות, ולפי ההמולה הגוברת הבינותי כי נקלעתי לאולם־שמחות בעיצומה של איזו שמחה.

דלת המשרד בו נמצא הטלפון היתה נעולה. מאחר שהממונה על האולם לא נמצא במקום, נכנסתי לאולם לבקשו.

האולם הסואן ורחב־הידיים היה מושחר כולו משפע המעילים השחורים והמגבעות השחורות ורחבות־השוליים שמילאוהו מכל עבר. שיפעת הזקנים השונים והמשונים, שנעו אנה ואנה, מעלה ומטה, מילאה את החלל תנועה רבה, כמו יער שיחים אפור־כהה המתנועע ברוח. לאורך הקירות, ליד שולחנות ארוכים, ישבו רבים טורים־טורים ובישיבתם דמו למרבה־רגליים מוגדל ושחור. אחרים עמדו בקבוצות ובגושים, ומתוך תנועות גופם וראשיהם קשה היה לדעת אם שקועים הם בתפילה או בדיבור. באמצע האולם התרוצצו קטנים שנראו בלבושם כגדולים, וכפעם־בפעם הוסיפו קול צווחה דק לשאון הזימוזום העמום והכבד. נשים שהציצו מלמעלה, מעבר למעקה היציע, הביאוני למחשבה כי שם מקום הנשים.

שני עבדקנים שהבחינו בי ממרחק נעצו בי עיניים משתוממות וסקרו אותי במדוקדק. אחר קרבו ושאלו לרצוני. לאחר שהסברתי את מבוקשי יצא אחד לחפש את הממונה על האולם, ואילו השני, שיצא אף הוא, חזר כעבור רגע, והושיט לעומתי כובע דמוי־קסקט שנמצא לו אי־בזה.

בלי אומר לקחתי מידו את הכובע והנחתיו על ראשי.

מאחר שהראשון האריך, כפי הנראה, בחיפושיו אחר הממונה, אחזני השני בזרועי והוליכני למקום פנוי בקצה אחד השולחנות, כשהוא מדבר בתוך כך על אזני ומערב עברית באידיש.

"מזל טוב, א האסנה, מזל טוב".

בדרך למקום הישיבה נתקלתי במראה הקבועה בפינת הקיר, כפי הנראה לצרכיהם של האורחים.

מראה בבואתי בכובע דמוי־הקסקט היה מוזר ביותר. ביקשתי להאריך ולהתבונן בפבואה המזורה הנשקפת מן המראָה. אך העבדקן משכני בזרועי הלאה והושיבני בקצה השולחן.

כמתנצל אמר העבדקן כי הסעודה תחל רק לאחר איזה טכס מיוחד שעדיין לא החל, ולפיכך עלי להתאזר בסבלנות.

על כך השבתי כי איני מצפה לסעודה אלא לטלפון.

לנוכח מבטו הספקני של העבדקן, חזרתי ואמרתי שנכנסתי רק כדי לטלפן, והחשוב מכל—להזמין מונית לנסיעה חיונית ורחופה ביותר. אולם בעודי מדבר פנה העבדקן והלך לענייניו.

לאמיתו של דבר, רק תוך כדי דיבור ניצנץ במוחי רעיון המונית. עלה בדעתי שאם אומין מונית בד־בבד עם הצילצול לבית הפרופיסור אוכל לדפוק על דלתו של ק. ג. באיחור של לא יותר משלושים עד ארבעים דקות. ומה־עוד שהמונית תפטור אותי סוף־סוף מנכחותה של ההיא!

המחשבה על המונית פעלה בתוכי פעולה מיסרת על כך שלא נשארתי ברחוב יפו, ושלא ניסיתי כלל לתפוס שם מונית עוברת. אך מיד אמרתי בלבי שאילו עצרתי מונית שם יכולה היתה אף ההיא להיכנס לתוכה. ובכלל, אין שום ודאות כי בשעה זו עברה שם מונית כלשהי, כל שכן שאף היתה נעצרת. ולעומת זאת, השיחה הטלפונית מכאן גם אל ביתו של הפרופיסור מבטיחה מראש אווירה נוחה ויחס נאה. על אף איחורי. וכך, כשאגיע הביתה, לכל המאוחר באחת־עשרה וחצי עד רבע לשתיים־עשרה, יימצא בידי לא רק הפתרון לבעיית הסמינריונית, שהוא הערובה לתעודת־הגמר לקידום המקצועי, לעתיד—אלא גם קשר אמיץ אל ק. ג.

פרק ו

הירהורים נעימים אלה הסיחו דעתי כליל, וכדי להחזירני אל המקום צריך היה, כפי הנראה, לטלטלני בכתפי. עם הטילטול קפצתי ואמרתי למהר בכיוון הטלפון, אך האיש העומד לפני עצרני. הוא החזיק בחולצתי כשזקנו נוגע כמעט בחזי והביט בי במין מבט רך ותובע כאחת. אחר אמר כי לאחר כל המלחמות הגדולות וכל המל־חמות היותר גדולות יש הרבה צרות, וכנגד כל צרה צריכה להימצא טובה.

מאחר שלא ירדתי לסוף דעתו, ועמידתנו האילמת זה כנגד זה התמשכה והתמשכה, הוציא האיש פנקס־קבלות, חיך חיוך עקום, וכמתנצל אמר כי ליהודים טובים וכשרים כמוני, יודע הוא, אין די כסף, אך מה לעשות, מרובים היתומים והאלמנות, וכנגד כל יתום ואלמנה, ואף כנגד כל פצע וחבורה, צריכה להימצא צדקה. לחיזוק דבריו שלח לעומתי כפי־יד פשוטה ותקיפה.

הוצאתי את ארנקי ושילשלתי מטבעות אחדות לכפי־ידו.

"לא לא", הביט האיש במטבעות ונד בראשו, "כנגד חבורות גדולות—צדקות גדולות".

שוב הוצאתי את ארנקי והוספתי מספר מטבעות. הואיל וויתרתי על הקבלה, וחזרתי לשבת במקומי, הסתלק האיש אחת־ושתים.

באחת הפינות החל איזה פיוזם. עד־מהרה הפך הפיוזם והיה ניגון, והניגון היה לזימ־רת גברים רמה. כשהסתכלתי בגברים המזמרים בהתלהבות ומנענעים בראשם ובידיהם, חשתי על כתפי יד נוספת.

האיש הניצב מעלי דמה לקודמו בכל, פרט לזה שלא הקדים שום הקדמות אלא כתב

מראש קבלה וניגש ישר לענין הכסף. אפשר שהבחין ממרחק בהצלחת קודמו ומיהר לגבות את חלקו.

הואיל והייתי זרומוזר בתוך ציבור זה, ולפי שנוקקתי ביותר לסיועו בענין הטלפון, לא רציתי לעורר כנגדי תרעומת כלשהי. הוצאתי אפוא את ארנקי והפרשתי מספר מטבעות.

האיש התבונן במטבעות, ותבע להשלים את הסך לשלש לירות. למראה היסוסי הצביע האיש על הקבלה הכתובה שבידו, המעידה בפירושו על תשלום של שלש לירות.

שוב הוצאתי את הארנק ומסרתי לידיו שלושה שטרות־נייר בני לירה. אחר ביקשתי בחזרה את המטבעות.

האיש סירב, רטן כי נדבת־צדקה אין מחזירים, והוסיף כי יתן לי קבלה גם על סכום המטבעות.

מאחר שישבתי בשתיקה, ורק הסתכלתי בקוצר־רוח לעבר הפתח בו עומד להיכנס הממונה, הסתפק האיש במתן הקבלה הראשונה, והתרחק.

זימרת הגברים גברה והלכה, פשטה לכל אורך השולחן, ואני הסתכלתי חליפות לעברה ולעבר הפתח בו חייב סוף־סוף להיכנס הממונה.

בעת שמספר גברים קמו מן השולחן המזמר וברוב התלהבותם החלו לרקוע ולרקוד, כבר פקדוני, בזה אחר זה, שלושה צדקנים נוספים. אף שהסברתי כי עוד דרך ארוכה לפני הביתה ואצטרך בה לכסף, גבו את חלקם. לא הבינתי כלל מדוע פונים הם אלי בלבד ואף לא אל אחד מכל הקהל הגדול שבאולם. שיערתי כי הדבר נעוץ בהצלחתם של השנים הראשונים, ואולי גם בהופעתי בלבושי יוצאי־הדופן. ברגע מסוים רציתי לעזוב את האולם ולהמשיך בדרכי אל המסעדה של עובדיה, אך בשל חולשתי וכאבי, ובשל קירבתו של המשרד בו נמצא הטלפון, הוכרחתי למלא אחר מבוקשם ולהבליג.

אל הגברים הרוקדים הצטרפו נוספים, ונראה היה כי הכל נגרפים אל הריקוד המלהיב ונסחפים במעגל המעילים השחור הסובב והולך. כשהפכה זימרת הרוקדים תרועה ונדמה היה כי האולם כולו, על חלונותיו ושולחנותיו, סובב במהירות על צירו, ניגש אלי צדקן נוסף, ששי שבמספר. גואש הסתכלתי לעבר הפתח, ולמרבה חרדתי לא נראו עדיין הממונה והעבדקן שיצא לחפשו. הוצאתי שתי מטבעות ושמתני בידו המושטת. הצדקן תבע עוד. בגלל התרועה המחרישה מסיבי הרים קולו וצעק בחזקה לתוך אזני למען אבין את תביעתו. ללא מחשבה־תחילה קפצתי על רגלי ונמלטתי מפניו לתוך המעגל.

זרועות לחות, מיוזעות, סגרו עלי סביב, נלפתו בכוח אל גופי, האיכוני בקצב הריקוד, גרוני סחור־סחור, מקרטע ומדדה, בתוך צבת הגופות המקפצים, המתנשמים, הלוה־טים, תלוי בזרועותיהם, משרבב ראשי אנה ואנה, מבקש אוויר מפני מחנק המערבולת. בהסתחררי כך משורבב־ראש הבחנתי בעבדקן ובממונה המופיעים בפתח. מחמת לפי־תתן החזקה של הזרועות מסיבי, ומחמת חולשתי הרבה, נאלצתי להיאבק קשה עד

שנחלצתי מצבת הגופות המהדקת. כשנחלצתי סוף-סוף נתקלתי למרבה-הפתעתי במעגל נוסף, היצוני, שלא הבחנתי כלל בהיוצרו. חומת המעילים השחורה נעה סביב כגלגל מהיר ורועם, המאיים להפיל ולגרוף כל העומד בדרכו. מעברו השני של הגלגל הרועם, סמוך לפתח האולם, עמדו הממונה והעבדקן ובהנאה צפו במחזה. קראתי אליהם בקול, צעקתי, אך תרועת הרוקדים החרישה כליל את קולי. הרמתי שתי ידי וניפנפתי, אך השנים לא הבחינו בניפנופי ידי. תחת זאת ראו הרוקדים בניפנופי אות דירבון, ולמרבה ייאושי גברה סערת הגלגל המרקד עוד יותר. אחדים אף נטשו את מעגלם, וכנענים לידי המנפנפות נעו לקראתי, תפסו בידי ובכתפי, התלכדו לחומה נוספת, והחלו ליטוב ולהקיף כנחש מקפץ ומתפתל. במהירות גדולה-מנשוא התפתל הנחש בין המעגלים, וכשאפסו כוחתי וכשלו רגלי גררני הנחש עוד, ועוד, בלי שים לב לגופי הנוטה מטה, נשמט והולך ושוקע בכל כבדו אל הריצפה, עד אשר רבצתי על המרצפות, חש ברעידתן את הלמות המון הרגליים.

פרק ז

כאשר ביקשתי לקום על רגלי, עם דעיכתו של הריקוד, חשתי בגבי את פעולתן הקשה של חגורות-הריתמה. כל זיע וכל נשימה קלה פעלו בחוט-השדרה כצריבות מחט מלובנות. כה עזות ועמוקות היו הצריבות עד שלא יכולתי להגיע אלא עד לשולחן הסמוך, ושם ישבתי. עזדי מתאמץ לעצור בנשימתי כדי להפחית מעצמת הצריבה, ראיתי את הממונה היוצא ונעלם. אך לא יכלתי להניד אבר.

אט-אט חזר האולם לקדמותו: לאורך השולחנות הארוכים—מרבה-הרגליים המוגדל והשחור; באמצע האולם—יער הזקנים המתנועע, ומתחתיו התרוצצות הקטנים הנראים כגדולים. רק צחנת הזיעה המבחילה נותרה כעדות לריקוד המשתולל. לאחר זמן, אולי עשרים דקות ואולי יותר, רפתה הצריבה מעט. במאמץ רב התרוממתי ועמדתי על רגלי. אחר החילותי לפסוע אל הפתח. בגלל פסיעותי הזחלניות, חלפו דקות רבות עד שירדתי במדרגות.

בפתח הבנין עמד הממונה והחליף מלים עם כבד-הגוף שמנע בתחילה את כניסתי. בלי אומר הסרתי מראשי את דמוי-הקסקט ומסרתיו לידי כבד-הגוף. בתוך כך הביט בי הממונה, וכדי רגע, כמעט פניתי אליו בענין הטלפון, אך המחשבה על השעה המאוחרת, ולא-פחות מזה על הצורך בעלייה נוספת במדרגות, עד לטלפון, הניאה אותי מכך.

על המדרכה, מול הבנין המואר וההומה, נתקלתי בה.

"עוד את כאן", אמרתי. "כבר מאוחר. מדוע אינך הולכת הביתה?"

היא שתקה, ורק עפעפיה העידו על מאמץ ההבלגה המתרחש מתחת.

"אינני יודע איפה קבור בעלך", אמרתי.

היא שאלה אם יודע אני מה עלה בגורלן של הגויות.

חזרתי ואמרתי שאיני יודע.

"משהו", אמרה, "אולי שמעת משהו".

השבתי שלא שמעתי שום דבר, ושבכלל, במקרים כאלה יש הרבה חידות ונעלמים.
"אולי בכל־זאת", אמרה, "נסה להיזכר. please".
על כך חשבתי כי איני זוכר דבר, פרט לרעש הארנים שנשמע פתאום כשאגה, בשעה
שהייתי מונח לרגלי הטיראסה.
היא התעטפה היטב בצעיפה, ובשתיקה גמורה החלה מתרחקת ונעלמת.
רוח קרירה אפפה אותי כשהתחלתי פוסע. ההליכה בתוך אוויר־הלילה החרیف
והמרענן, הבא מגבעת רוממה, היתה טובה.
לא היה איכפת לי אם עוד אשיג את ה"ישיר" או אחמיצו.